

**PONOVNA
VZPOSTAVITEV
STIKOV**

str. 2

**KNJIŽNICA,
NEJ
KNYIŽNICA**

str. 3

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 29. januarja 1998 * Leto VIII, št. 2

(ZA)VLAČUGE

Že spet zavlačujejo. Še vedno zavlačujejo. Že desetletje zavlačujejo. Skupščinske "zavlačuge" nas imajo za vlačuge.

Kaže, da tudi sedanjemu madžarskemu parlamentu zmanjkuje časa, ne da bi zadovoljivo uredil parlamentarno zastopstvo narodnih manjših. Če pomislimo, kako so Madžari kritični – v večini primerov upravičeno – do nekaterih pojavov v zvezi s svojo manjšino v Romuniji, Srbiji, Ukrajini, na Slovaškem in še kje, potem nam ne gre v glavo, zakaj niso tudi vsaj na pol tako samokritični.

Kakršen koli že je bil parlament za časa socializma, vendar so manjšine na Madžarskem imele svoje zastopstvo v njem. V t.i. mehki diktaturi. V trdi demokraciji pa ga nimajo niti zdaj, ko se izteka že kar drugi mandat. Svojčas je sam Gyula Horn obljubljal, da bodo uredili tudi to kočljivo zadevo, če bodo prišli na oblast. Prišli so na oblast. Oton Habsburški pravi, da je v našem prostoru, v Srednji Evropi pa tudi

SPOŠTOVANE BRALKE/BRALCI!

Priloženo k časopisu dobite kuverto, ki vsebuje vprašalnik. Prosimo, izpolnite vprašalnik in ga v isti kuverti dajte na pošto. Informacije o namenu raziskave najdete v kuverti. Med tistimi, ki boste vprašalnik vrnili, bodo izžrebali nagrade. Hvala za Vašo pomoč in trud.

Uredništvo

TISZTELT OLVASÓNK!

A lapunkban található boríték egy kérdőívet tartalmaz. Kérjük, töltsd ki a kérdőívet és a borítékba visszatéve adja postára. A vizsgálat céljáról a borítékban talál tájékoztatót. A kitöltött kérdőív visszaküldői között ajándékokat sorsolnak ki. Fáradozását köszönjük!

A szerkesztőség

DRAGE BRALKE/BRALCI!

Vcuji k novinam, k cajtinam dobite eno koperto, gde je notri vprašalnik s pitanji. Lepau Vas prosimo, dajte odgovore na pitanja. V koperti, v šteri ste je dobili, pošlite nazaj. Med tistimi, šteri je nazaj pošlete, vopotegnejo dar. (H)vala lejpa, ka ste se trudili.

Uredništvo

širše, eno ključnih vprašanj ustrezná ureditev narodnostne problematike.

Že tudi predzadnja poteza madžarske skupščine ni bila najbolj simpatična, češ naj se manjšinski poslanci ne volijo na majskih parlamentarnih, ampak na jesenskih lokalnih volitvah.

Zakaj naj bi bil njihov mandat za pol leta krajši? Ali ni to nekaj podobnega, kot če bi nekaterim svatom rekli, da naj ne hodijo na ohcet, ampak da so namesto poročne pojedine vabljeni na jajce na oko čez mesec dni?

Zdaj pa koalicijski partner predlaga, naj bi zastopali narodnosti v parlamentu predsedniki državnih manjšinskih samouprav, vendar brez pravice glasovanja. Njihova glasovalna pravica bi namreč ogrozila ustavno ureditev Madžarske...

Lepa čorba se kuha. Da ne bomo na koncu dobili zajtrka, ki si ga bojša privoščji pravi Gorenjec: jajce na kolo, pa hajd v službo!

Francek Mukič

Ponovna vzpostavitev stikov

Pedagoški inštitut iz Sombotela in Zavod RS za šolstvo, OE Murska Sobotica, sta pred dobrim desetletjem uspešno sodelovala. Vloga inštitucij je bila podobna, obe sta imeli specifikum - Zavod dvojezično šolstvo na narodnostno mešanem območju Prekmurja, kjer živi madžarska narodnostna skupnost, Inštitut pa narodnostno šolstvo Slovencev v Porabju. Kot plod sodelovanja je nastalo nekaj pomembnih priročnikov za potrebe šol, na primer slovarček (slovensko-madžarski, madžarsko-slovenski) temeljnega šolskega besedišča, ki se v porabskih šolah uporablja še danes. To sodelovanje pa je v zadnjih nekaj letih zamrlo; razlogov je kar nekaj: Pedagoški inštitut ni več imel svetovalca za slovenski jezik, po ti. demokratskih spremembah se je spremenila vloga obeh inštitucij in še bi lahko naštevali. V tem šolskem letu je pri Pedagoškem inštitutu spet svetovalka za slovenski jezik in tako je sodelovanje obeh inštitucij nujno potrebno, kajti delo svetovalke, avtorice tega zapisa, in Zavoda RS za šolstvo mora prav gotovo biti usklajeno in načrtovano skupaj z delom domače svetovalke. Na pobudo ravnatelja Pedagoškega inštituta, dr. Lászla Szaba, smo v začetku januarja predstojnica, ga. Irena Kumer, svetovalka za madžarski jezik, ga. Marika Pisljak, in avtorica tega zapisa obiskale Pedagoški inštitut v Sombotelu.

Gospod ravnatelj nam je izčrpno predstavil organizacijo, delovanje in naloge Inštituta; prav tako je spregovoril o šolskih reformah na Madžarskem. Tudi gospa predstojnica iz Murske Sobotice je pred-

stavila naše delo in naloge. Ugotovili smo, da je sodelovanje inštitucij nujno potrebno; Pedagoški inštitut se sedaj veliko ukvarja z izobraževanjem in posebnimi pripravami učiteljev na izvajanje novega Nacionalnega kurikula, ki bo na Madžarskem zaživel v prihodnjem šolskem letu. Nekatera določila tega kurikula so zelo pomembna tudi za narodnostne šole (to se mi zdi zelo pozitivno), na primer višje število ur jezika narodnosti; če šole ne bodo upoštevale tega določila, bodo zgubile status narodnostne šole, to pa bi za nekatere izmed porabskih šol lahko bilo usodno. Delo Pedagoškega inštituta nas je navdušilo, posebej še bogata knjižnica in računalniško-informacijski oddelek, ki sta v veliko pomoč šolam iz cele županije. Tudi slovensko šolstvo se že nekaj let pripravlja na korenite reforme; načrtovano je tudi 9-letno osnovnošolsko izobraževanje. Trenutno se pripravljajo novi učni načrti za posamezne predmete, le-te pa po študijskih skupinah obravnavajo učitelji - praktiki in dajejo svoje pripombe. Reforma slovenskega šolstva je nujna, kajti ob vstopu v novo tisočletje potrebujemo sodoben izobraževalni sistem.

Obisk na Pedagoškem inš-

titutu je bil zelo koristen, gostje iz Slovenije smo pogrešale le malo več konkretnih dogovorov v zvezi s porabskim narodnostnim šolstvom, posebej s poukom slovenskega jezika in izobraževanjem učiteljev. (Učitelji slovenskega jezika namreč na Madžarskem niso deležni nobenih strokovnih spopolnjevanj. Bo to še dalje izključna, a - na žalost - vse premalo upoštevana, domena matične države?? Kot gostujoča svetovalka iz matične države imam - kljub prej naštetim dejstvom - večkrat občutek, da se strokovna pomoč, kot tudi pomoč v obliki učbenikov, strokovnih priročnikov, periodike in še česa, s strani Zavoda RS za šolstvo ter slovenskega šolskega ministrstva, v nekaterih porabskih izobraževalnih inštitucijah enostavno prezre. Zakaj - mi sploh ni jasno... Da ne bo ta pripomba napačno razumljena: ne pričakujemo slavospevov, ampak da se pošteno pove - ali zapiše - da obstaja tudi določena pomoč matične države pri delovanju narodnostnega šolstva...)

V imenu Zavoda RS za šolstvo, OE Murska Sobotica, iskrena hvala vodstvu Pedagoškega inštituta v Sombotelu za prisrčen sprejem in neštete konstruktivne pobude za sodelovanje!

Valerija Perger

Od 4. januarja 1998 leko poslušate
SLOVENSKI PROGRAM
GYŐRSKOGA RADIONA
 vsakšo **nedelo** od 9.35 do 10.00 vöre
 na UKV (URH Kossuth Rádió) pa
 na srejdnom vali (stari Petőfi Rádió),
 ponavljanje nedelskoga programa pa
 vsakši **ponedeljek** od 21.30 do 21.55 vöre
 na srejdnom vali (stari Petőfi Rádió)

**SÁNDOR
 SZÚNYOGH**
**(1942-
 1998)**

S Sándorjem je odšel del nas, mi je zvečer po tistem sončnem popoldnevu, ko smo se na novem lendavskem pokopališču poslovili od Sándorja Szűnyogha, dejal eden izmed njegovih in mojih prijateljev in sodelavcev, zdaj veleposlanik v Budimpešti, Ferenc Hajós.

Sándor Szűnyogh je bil in bo zame ostal najprej pesnik, nato novinar, urednik številnih zbornikov, denimo Naptárja, koledarja prekmurskih Madžarov, in šele na zadnje direktor narodnostnih programov in urednik.

Spoznala in družila sva se v času, ko nismo samo hiteli drug mimo drugega, ampak smo imeli čas za kozarec dobrega vina in klepet, najpogosteje o kulturi, o književnosti, o poeziji, ki ji je bil zavezan. Njegova prva samostojna zbirka Halicánumi űzenet (Sporočilo iz Halicanuma) je izšla davnega leta 1975. Eden izmed ocenjevalcev je tedaj zapisal: "Pesnika označuje romantična gorečnost in plodovitost, trenutki zasebnega življenja prehajajo pri njem zlahka in hitro v pesem, kakor se tudi njegovo pesniško življenje staplja v zasebno."

Najina družjenja so trajala desetletje, dve desetletji, natančno niti ne vem. Skupaj sva spremljala kulturno dogajanje med prekmurskimi Madžari, on s tenkočutnim posluhom za podrobnosti, ki so bile meni nedostopne. Morda je ravno iz hotenja za približevanje in prepletanje dveh pesniških svetov nastala leta 1980 najina skupna pesniška zbirka Naj-Leg. Bila in ostala je prvi poskus skupne knjige pesnika iz vrst prekmurskih Madžarov in slovenskega pesnika.

Celo bolj kot rezultat najinega dela je bila zame pomembna človeška izkušnja sodelovanja s prijateljem, s katerim se je bilo prijetno družiti in pogovarjati o pogledih na književnost. Sándor je prijateljaval tudi s številnimi uglednimi pesniki in pisatelji na Madžarskem, zato je bil sproti seznanjen z dogajanjem v literaturi matičnega naroda. Družil se je tudi z drugimi ustvarjalci, slikarji, kiparji, igralci in režiserji, s svojimi novinarskimi kolegi od Novega Sada do Budimpešte, da ne govorim o Zalaegerszegu in Sombotelu. Družil in prijateljaval je z domala vsemi porabskimi izobraženci in mnogimi preprostimi ljudmi.

Zdaj, ko je ugasnil njegov ustvarjalni duh, se sprašujem, kako mu je vse, kar je naredil, uspelo storiti v tako kratkem času, kot ga je imel, kakor ga imamo vsi. Sprašujem se, kako je uspeval biti tako raznolik in hkrati prodrati v bistvo, kajti ni se zadovoljeval s hojo po površju. Zato je bilo njegovo ustvarjanje potrjeno tudi v strogih kritičnih sredinah, torej tam, kjer so Szűnyoghove pesmi primerjali s poezijo uveljavljenih madžarskih pesnikov.

S smrtjo Sándorja Szűnyogha je umrl tudi del mene; tisti del, v katerem sva pretapljala in pretakala umetniško besedo, pesem, zapisano v madžarskem in pesem, napisano v slovenskem jeziku.

Zato za konec tale verz iz Cvetne pesmi: "Ljubica moja/pokopališče duše/morilka srca/zdrvel bi k tebi/zdrvel od tebe/vseeno/ljubica/pokopališče."

Poslovili smo se od Sándorja Szűnyogha, od Šanjija - ostala so njegova dela kot trajen pomnik in spomenik. V nas ostaja - pesnik.

eR

KNJIŽNICA, NEJ KNYIŽNICA (1)

Zadnje cajte najdemo po naši vasnicaj vse več napisov v slovenskoj rejči tō. Baugi (h)vala - moramo povedati pa povaliti tiste samouprave, lūdi, steri mislijo na tau, naj se "od zvūna" tō vidi, ka po tej vasnicaj živejo Slovenci.

Dapa kelko haska, dob-roga naredijo te table, tej napisi, telko kvara tō - če so nej dobro napisani.

Kak prvo, vejmo, ka table vogrski mešterge redijo, oni pa ne poznajo slovenske liture, tak jim je vseedno, če v kakšnoj rejči napišejo namesto š, ž, č - s, z c. Oni tau tō ne vejo, ka v slovenščini nega litur ny, ty, gy. Zatok se leko zgodi, ka namesto reči KNJIŽNICA piše KNYIŽNICA. Tak se vidi, ka je samo malo razlike (különbség), je pa vōlka hiba.

Eške vekša napaka je, če so besede lagvo dolaobrnjene na slovensko, ka ali nika ne pomejnijo ali pomejnijo cejlak drugo, kak ka je vogrski vōnapisano. Tau je zatoga volo lagvo, ka te table dosta koštajo, če je gnauk nin vōdejejo, te

je fejst težko dolavzemejo pa vōpopravijo. Tak se leko zgodi, ka takše lagvo vōnapisane table lejta pa lejta gledamo, dočas nakakoma napamet pride, ka bi napako trbelo popraviti.

Dostokrat koma žau grata, če ma povejo, ka je ta ali tista tabla nej dobro vōnapisana. Misli, ka njega šinfajo. Tau spoj nej istina, ranč tak kak v tom članki tō nej. Mi bi samo radi pomagali. Vej pa pravijo, ka več lūdi več vej pa več vidi. Zakoj bi se trūdili pa pejneze vōdaval, pa te dun nejga takšoga rezultata, kak bi mogo bitī. Če človek kaj ne vej ali je nej gvūšen, trbej pitati. Tau je prej nej špot pa sramota. Vekši špot je, če kaj tak naupak mamo vōnapisano.

Zatok smo se odlaučili, ka mo v Porabji meli serijo, v steri vkūpoberemo tiste reči, izraze, ménje, štere šegau mamo v bejdvej rečaj vōnapisati. Za pomauč smo prosili Valerijo Perger.

***

Dvojezični napisi v Po-

rabju so izraz potrebe in nujnosti, dokaz, da tukajšnjim Slovincem ni vseeno, ali bo njihova materinščina sredstvo javnega komuniciranja ali le - tu in tam - skrit "kuhinjski jezik". Vesela sem, ko po porabskih vaseh videvam vedno več dvojezičnih, madžarsko-slovenskih, napisov; vendar je neka malenkost, ki me - ko naletim nanjo - malce zbode v oči, namreč nepravilnost teh napisov. Če krajevne samouprave že poskrbijo za dvojezične napise (različne krajevne in druge table prav gotovo niso poceni!), bi morale poskrbeti v prvi vrsti za njihovo pravilnost! V Porabju pa naletimo na prav čudno popačene napise, ki ravno niso v čast tistim, ki so jih ustvarili. Če česa ne vemo, pač vprašamo; to ni nobena sramota!

Da pa vam bo lažje, smo se odločili, da v nekaj nadaljevanjih v Porabju "obdelamo" najpogostejše besede in besedne zveze, ki vam delajo težave; začeli bomo s poimenovanji na zdravstvenem področju.

Štenjé

ERJAVEC- AGUSTIČ

Dosta fele stvarine (živali) geste na svejti. Kak vōglédajo, pa ka se njim veli slovenski - tau je oprvim dojspiso slovenski pisateu Fran Erjavec (1834-1887). Narauo se je v Ljubljani, v višise šaule je odo v Beči. Kak škonik je včiu naravoslovje (természettudomány) v Zagrebi i Gorici.

O ništérni stvarinaj je piso Erjavec pripovejsti tō (*Mravlja*, 1857; *Žaba*, 1863; *Rak*, 1881). O žabi na priliko, tak: "...Žabje oči so zlato obrobļene, imajo trepalnici in pod njima se eno kožico, ki jo lahko čez oko potegnejo...regljajo pa sami moški, samice ne. Jezik žabji ni od zadaj prirasen, kakor navadno pri drugih živalih, ampak spredaj, in če hoče z lepim jezikom loviti kako muho, zavihati ga mora ven. Žaba ima prav trdno življenje. Če ji tudi glavo odrežeš in ji iztrebiš drob (bleke), vendar se še čez več ur premika."

Erjavec je v pet knjigaj piso o stvarinaj "s štirimi

nogami", o fticaj, kačaj itd. (*Domače in tuje živali v podobah*, 1868-1873).

Naš pisateu Imre Agustič (1837-1879) je što te knige i je un tō dojspiso "stvāri, nārastvo i kopalnĳe" (živali, rastline in kamenine) v edni knjigaj za našo šaulsko deco (*Prirodopis s kepami za narodne šole*. 1878)

"Vsaka stvār (žival) nas napelāva več i več znati; radi bi zvedeli, kak živē, kākša je njēna lastivnost, jeli je nūcliva, ali je škodliva. Što bi mogo poznati vse stvāri, štera so po vsej držēlaj dalnjega i velikoga sveta? Z etim svetom nas spozna prirodopis."

Imre Agustič - par lejt je živo na Dolenjom Siniki tō - je ime za stvarine, za štere v našom geziki nej bilau reči, prejkvzeu od Frana Erjavca ali je sam vōzbrodo kak gospaud Košič.

Marija Kozar

ZDRAVSTVENI DOM - EGÉSZSÉGHÁZ

- pridevnik *zdravstven* pomeni "nanašajoč se na zdravje ali zdravstvo"; **to je edina pravilna oblika te besedne zveze** (v dveh porabskih vaseh sem zasledila napisa ZDRAVILNI DOM in ZDRAVNIŠKI DOM; **nobeden ni pravičen**, kajti prvi pomeni, da ima ta dom npr. zdravilne učinke (kot npr. zdravilna rastlina-gyógynövény, zdravilni vreclec-gyógyforrás, zdravilna kopel-gyógyhatású fürdő) - vemo pa, da nas sam dom ne ozdravi; drugi napis pa pomeni, da je to dom za zdravnike, torej "navadni ljudje - bolniki" nimajo tam kaj iskati (pridevnik *zdravniški* se uporablja v besednih zvezah kot npr. zdravniški poklic-orvosi hivatás, zdravniška etika-orvosi etika, bela zdravniška halja, iskati zdravniško pomoč, iti na obvezni zdravniški pregled-orvosi vizsgálat, zdravniško spričevalo).

Lahko pa uporabimo - in to bi bilo za porabske vaške zdravstvene ustanove zelo primerno - poimenovanje ZDRAVSTVENA POSTAJA (običajno gre le za enega splošnega zdravnika in mogoče še zobozdravnika).

Torej - ZDRAVSTVENI DOM ali ZDRAVSTVENA POSTAJA - nič drugega!

Navedli bomo še nekaj pogosto rabljenih izrazov v zvezi z zdravstvenim področjem: ZDRAVNIK SPLOŠNE MEDICINE/SPLOŠNE PRAKSE-ÁLTALÁNOS ORVOS, DEŽURNI ZDRAVNIK-ÜGYELETES ORVOS, HIŠNI ZDRAVNIK-HÁZIORVOS, OTROŠKI ZDRAVNIK/PEDIATER - GYERMEKORVOS, ŠOLSKI ZDRAVNIK-ISKOLAORVOS, ZDRAVNIK GINEKOLOG-NŐGYÓGYÁSZ, ZOBOZDRAVNIK-FOGORVOS. (V besedi ZDRAVNIK je

agnas /ostrivec - / na Í!) (oseba ženskega spola - ZDRAVNICA).

SPREJEMNA PISARNA-FELVÉTELI IRODA, MEDICINSKA SESTRA-NÖVÉR, ČAKALNICA-VÁRÓ, GARDEROBA/SLAČILNICA-ÖLTÖZŐ, ORDINACIJA-RENDELŐ, ORDINACIJSKI ČAS/DELOVNI ČAS (OD... DO...)-RENDELÉSI IDŐ, LEKARNA-GYÓGYSZERTÁR, ZDRAVILLO-GYÓGYSZER, ORVOSSÁG, ZDRAVILA NA RECEPT-RECEPTRE KAPHATÓ GYÓGYSZER, ZDRAVILA BREZ RECEPTA-RECEPT NÉLKÜL KAPHATÓ GYÓGYSZEREK.

V naslednji številki Porabja se bomo posvetili izrazom s šolskega področja.

Marijana Sukič
Valerija Perger

OD SLOVENIJE...

MADŽARSKI OBRAMBNI MINISTER KELETI V SLOVENIJI

Madžarski obrambni minister György Keleti, ki se je mudil na dvodnevem uradnem obisku v Sloveniji, je sogovornike - pogovarjal se je s kolegom Titom Turnškom, sprejela pa sta ga tudi predsednik republike Milan Kučan in vlade dr. Janez Drnovšek - zaprosil za pospešitev podpisa sporazumov o varovanju podatkov ter o trilateralu. V zvezi s sporazumom o varovanju podatkov je spomnil, da je to tudi ena od zahtev zveze NATO. Minister Turnšek je zagotovil, da se bo slovenska stran potrudila, da bodo sporazumi sprejeti pravi čas in da bo trilateral med Madžarsko, Slovenijo in Italijo na obrambnem področju čimprej zaživel. Predvidoma naj bi tri strani omenjeni sporazum, ki predvideva oblikovanje skupne vojaške brigade za vzdrževanje miru, podpisale do konca marca, še pred parlamentarnimi volitvami na Madžarskem.

Minister Keleti je obisk ocenil kot zelo pomemben. Po mnenju Budimpešte je bilo sodelovanje s Slovenijo na obrambnem področju doslej dobro, želi pa si, da bi ga še okrepili. Keleti je še povedal, da je Madžarska vedno pripravljena nuditi pomoč Sloveniji pri urjenju pripadnikov Slovenske vojske. Turnšek pa je odgovoril, da bo Slovenija skušala to pomoč kar najbolj izkoristiti.

MARIBORSKA ŠTIRIPASOVNA VPADNICA USPOSOBLJENA ZA PROMET

Družba za avtoceste v Republiki Sloveniji je poskrbela, da je pred dnevi stekel promet po štirih pasovih po celotni hitri cesti Slivnica-Maribor. Gre za dograditev dveh vozniških pasov, v dolžini 1,4 kilometra, k oktobra lani zgrajenemu delu hitre ceste. Z dograditvijo zadnjega dela dvopasovnice v štiripasovnico in njeno usposobitvijo za promet je odpravljen še zadnji prometni zamašek v tem delu Maribora. Hkrati pa to pomeni, da je poslej celotna povezava od Šentilja do Vranskega štiripasovno prevozna.

Delovanje Javnega sklada v l. 1997

Javni sklad za narodne in etnične manjšine je imel v l. 1997 v primerjavi s prejšnjim letom skromnejše možnosti za podpiranje manjšinskih programov in ciljev. Skupna vsota Javnega sklada za l. 1997: 461.549.496 forintov.

Iz tega:

- za delovanje sklada 27.650.000 Ft,
- za štipendije v drugem polletju šolskega leta 1996/97: 42.000.000 Ft.

Iz ostalih finančnih sredstev (391.899.496 Ft) je sklad podpiral manjšinske časopise in narodnostne programe, in sicer s pomočjo dveh javnih natečajev. Poleg tega je podpiral 13 manjšinskih časopisov in tri romske. V letu 1997 je bilo manjšinskemu tisku namenjenih 170 milijonov forintov, časopis Slovencev, Porabje, je dobil 6.450.000 forintov.

Sklad je javne natečaje razpisal v osmih tematskih sklopih:

- Otroški in mladinski programi;
- Izobraževanje manjšinskih strokovnjakov za javne službe;
- Delovanje regionalnih in lokalnih medijev v materinščini;
- Manjšinsko raziskovanje;
- Manjšinska založniška dejavnost;
- Profesionalna in ljubiteljska gledališka dejavnost v materinščini;
- Dejavnosti, ki so povezane z manjšinskim verskim življenjem;
- Razvoj manjšinskih knjižnic in muzejskih zbirk.

Slovenci so konkurirali z 19 prošnjami. 18 jih je ustrezalo razpisu, eno so zavrnili zaradi pomanjklivosti

pri kalkulaciji. Dve prošnji so zavrnili zaradi pomanjkanja sredstev.

Vsota, za katero so prosili (19 prošenj) 5.570.415 forintov.

Vsota, ki so jo dobili (16 prošenj) 2.814.335 forintov.

Javni sklad je l. 1997 drugič razpisal natečaj za štipendiranje srednje- in visokošolcev. Izmed treh slovenskih dijakov, ki so konkurirali, sta dobila štipendijo dva. Pri študentih je sorazmerje 10:5. Sodeč po številkah (vsotah) vidimo, da je uspešnost več kot 50 odstotna, torej boljša kot v prejšnjem letu.

Javni sklad je natečaj razpisal tudi za l. 1998. Upam, da bodo slovenske organizacije in institucije v tem letu v še večjem številu konkurirale, kajti sklad v veliki meri pomaga pri takih prireditvah, kot je bilo recimo l. Državno srečanje Slovencev na Madžarskem.

Rad bi Vas opozoril, da je **prvi rok vložitve** (4 tematski sklopi) **13. februar 1998.**

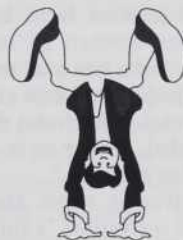
Podrobnejše informacije dobite:

- Državna slovenska samouprava (9985 Gornji Senik, Glavna u. 5., tel: 434-032)
- Zveza Slovencev na Madžarskem (9970 Monošter Deák F. u. 17., tel: 380-208)
- Državna slovenska samouprava (1075 Budimpešta, Rumbach S. u. 12., tel: 1-3422-721)

Budimpešta, 07.01. 1998

Ferenc Kranjec
član kuratorija

Jajjaa?!?

Vej pa don nej?!?

Cenzura v Velki Britaniji.

Dugo smo mislili, da cenzura samo v socializmu geste. Zdaj pa je te sin od enoga ministra v Angliji mamila (kábitószér) odavo. Gda se je tau zvdalo, je biroviija britanskim novinarom doizapovdala, ka ne smejo napisati, što je tau zađeno. Hvala baugi so škotske novine, štere ne slišijo cuj britanski borovijam, z velkimi literami napisale, ka je tau sin notranjoga (policajskoga) ministra (Jack Straw). — Cenzura v demokraciji?

Optična prevara. V enaj

AŽIJSKE ČÜDE ALI KÜGE?

engliškaj novinaj je lejpi kejp, na šterom en sploj mali pojbiček krave pase pa na žveglo igra, zmejs pa reklama zove turiste, naj pridejo v tau državo, ka je prej "Bangladesh — en falat nebes na zemli". — *Baja je samo tau, ka v tom rosagi trnok-trnok malo falatov majo za gesti, ka je eden najbolje siromački rosag na svejti.*

Lejpa pelda. Rusoška televizija organizira takšo špilo, ka tisti, šteri se špila (un je "tauvan"), more v ednom "vkradjenom" autoni vujti policiji. Če ga sivi podje 35 minut ne zgrabijo, te je auto leko njegov. — *Na Vogrskom nega takše špile, pa na leto don 20 gezaro autonov gvinejo (vkradnejo), štere vekši tau policija nikdar ne najde.*

Ge sam Šenderovič, depa nej tisti Šenderovič. En

Rus s tem imenom že od lani aprila mau sedi v vauzi v Egeri, ka je un prej eden od voditelov od fondacije Lánchid 2000, štera je več kak 200 milijonov forintov vöščalivala iz lüdi. Zđaj pa te biroviija ne more pa ne more zagvüšno povödati, če je ta pravi ali nej. Té Šenderovič pravi, ka je un eške nigdar v svojom žitki nej büu na Vogrskom, v vogrsko vauzo je tö tak prišo, ka ga je Interpol v Hamburgi doizadržo. — *Borovijaj! Kukuk! Vozagoni, što sam!*

Rauparge tö nemajo vsigder srečo. Zaman so znali kodo tisti tauvange, šteri so se nutri vtrgnili na pošto v Ruzsi. Vkradnili so leko "samo" 300 gezaro forintov, 7 milijonov pa je v sefi ostalo. Tau pa zato, ka je tista železna kasa tak naštimana bila, ka se potem, ka ji nutri vdarijo

pravo kodo, samo za 15 minut odpre. Dobri podje so pa tau ali nej znali, ali pa so kakšo silo meli. — *Tauvanam je zato tö nej naleki, nej.*

Ažijska čüda ali ažijska küga? Zđaj te vidimo, ka v gospodarstvu don negajo prave čüde. Ekonomsko se je cejla Ažija vküper porünila (o kreči kügi v Hongkongi pa ranč ne gučimo!). Dosti Južni Korejcov je trnok žalostno gratalo pa si je za svetke ranč telko cajta pa penaz nej vzelo, ka bi božične karte poslali komi. Dosta so mogli kaulivrat lejtati, ka si naj leko vküper pobarejo don tisto, ka je najbolje potrebno: oli za küjanje, paper za sronjek... — *Takšo fele formo, gda je čüda minaula, so inak tö dosta mogli lejtati?*

Fr. M.

Nej je vseedno

Nej je vseedno, če človek na nikoj povej, ka ne more ali pa če tak povej, pa misli, ka ne smej. Nej dugo, ka sam se srečala z ednim našim Slovencom, s Ferencom Kernom. On je z Gorenjoga Senika rodjeni, depa že 29 lejt na Švedskom žive. Z njim sam si malo prpovedjala. Če bi naja stoj poslušo, bi nikak nej povedo, ka je **Ferenc Kern** najoslednjim pred 5 lejtami emo priliko gučati slovenski. Tak čisto pa lepau guči našo porabsko narečje, tak po g. seničkom, ka sam ga že na začetki pitala.

Kak je tau mogoče, ka tak lepau gučite slovenski?

On si je pa edno minuto nej premišlavo, ka bi na tau pravo. Samo je tak sploj skromno etak pravo: "Človek materin jezik ne sme pozabiti."

Gda ste pa odišli z G. Senika?

"1969. leta sam tuj njau rosag. Te sam bio 25 lejt star. V etakšoj starosti si človek že odebre, kama pa kak tadala. Tau naj nišče ne misli, ka mi je léko bilau, ka mi je vse tak vöprišlo, kak sam ges tisto mislo."

Rejsan, kakša "paut" je pa tau bila za vas?

"Tistoga reda so ešče na Vogrskom sploj zagrajene meli meje. Dugo sam se napelavo na tau "paut", pa sam te eden den se na-pauto. Tak sam leko blüzi granice prišo, ka sam si vzeo grable, ka prej dem nastalo grablat. Tista mesta, gde so sodacke ojdli po službi, sam pozno kak svojo dlan. Pa itak sam eden cejli den ležo v ednom grmi pa čako, gda sodak doj pride s figyelóna (stolpa), pa se te menijo. Tiste minute sam vöponüco, pa te sam grable včasno ta po gaušči, pa hajde taprejk v Avstrijo."

Kak dugo ste bili v Avstriji?
"Tak pau leta. Od tistec so me steli v Meriko pelati, depa prva so mi nika pod naus tiskali, naj prej podpisem. Ges sam pa tak

čüjo, ka bi mogo tau podpisati, da bi se vzeo za merikanarskoga sodaka pa bi me te poslali v Vietnam. Dosti so tak zopojdli, pa te če so prišli nazaj ali nej, pa če so prišli, je dosti kau-dišov bilau, brez noge ali roke. Ges sam pa nej podpis. Etak sam iz Avstrije v Talanjsko prišo pa od tistec za paudrugo leto na Švedsko. Tam sam daubo delo pa sam tam daubo penzijo tü."

Kak je pa bilau z domotožjem?

Ferenc Kern z ženo pri žlati na Verici.

"Strašno domotožje (honvágy) sam emo, sploj pa tačas, ka so mi ešče doma mati živeli. Depa dom je za me ešče gnes ranč tak dragi kak gdakoli. Najžmetnejše je tisti 10 lejt bilau, gda sam ešče nej smo domau, zatok ka so me tuj doma osaudili zavolo toga, ka sam ilegalno tuj njau rosag."

Kak je pa z držinov? Vidim z ženov ste doma, ona pa guči vogrski. Vogrsko ženo mate?

"Tam na Švedskom sva se spoznala. Ona je ovak iz Nyiregyháza. Deco müva nemava, ona ma iz prvoga zakona deco."

Kak se pa dá živeti na Švedskom? Nej ste mislili, da bi gdasvejta prišli cejlak nazaj?

"Na Švedskom je nej lagvo. Delati pa trbej pošteno pa se te ne smejš bojati. Pa če stoj za tau ali za tisto volo nejma dela ali ne

more delati, tam lüstvo socialno sploj dobro pomaga država. Mam svojo stanovanje, pošteno leko dobro živem. Istina je pa tau tü, ka bi dobro bilau od tistec pejnaze dobiti pa tuj doma ponücati. Depa tau je že pri vas tü vsakši den žmetnejše, tuj je tü dragoča. Kak starejši grtujem, tak mi je vse baukse doma. Že 5 lejt sam nej doma bio. Najraj sam tuj na Verici pri Jenóna pa pri Kristini. Jenó mi je brat. Morem tau tü povedati, ka mi je že

tuj je najlepše. Sploj pa na tauj maloj Verici. Tuj so ljudje prijazni, pokrajina je čudovita, es je dobro domau priti. Tuj je "toplejše"."

Že na začetki našoga pripovejdanja sam se čüdivala, Ferenc, kak lepou gučite slovenski. Mate kakšo priliko slovenski gučati tam, gde živete?

"Nejmam nikšo priliko za tau. Kak sam že pravo, tomi je že 5 lejt, gda sam najoslednjim doma bio pa sam gučo slovenski. Ges-tejo rejči, štere brž ne zastaupim, depa če si malo premišlavam, mi napamet pridejo. Kak sam že pravo, ges tak čütim, da človek svoj materin jezik ne smej pozabiti. Zatok se pa večkrat čüdivam nad tejm tü, ka naši ljudje tuj sploj radi gučijo vogrski. Nej tak dugo, da mi je eden z G. Senika tak pravo, ka prej če on v Varaš pide, te že pozabi slovenski. Tau nikak ne razmejm. Leko ka gestejo kakši vzroki. Ges sam tak, ka če doma med svoje pridem, mi je čas napona prekratek. Sploj malo spimo, pa samo pripovejdamo, se spominjamo, kak največ smo med sebov."

Po takšom lejpom vadlúvanji se je nej bilau léko posloviti od Ferenca pa od njegve žene. Nej gnauk, pa nej dvakrat mi je že napameti ojdlo, kak bi lejpo bilau, če bi naše tazaniane iže tej "tihinci" sküpüvali. S takšimi lidami bi vse več zavedni Slovincov leko živelo v našem lejpom Porabji. Samo ka je prej sploj radjko oak, kak bi človek rad emo. Depa na takšo kaj misliti je slobaudno. Pa nej samo misliti, tü pa tam omogočiti, da bi nistarni naši znauvič leko prišli na svoj dom, med svoje. Pa če tau samo na stara lejta leko zadobijo, je tü nej slabo. Tü pa tam se leko kaj od nji navčimo.

I. Barber

... DO
MADŽARSKE

PROGRAM CREDO

21. januarja je Regionalni obmejni odbor za programe Phare organiziral v Ivanovcih posvetovanje o programu Credo. Posvetovanje je vodil g. Ryszard Kaminski, vodja podjetja WMEB iz Birminghama, ki je zadolžen za administrativno in finančno pomoč v okviru Phare programa Credo.

Udeleženci programa so dobili izčrpno poročilo o tem, kaj je program Phare Credo, kaj želimo doseči v okviru programa, kdo lahko sodeluje ter s katerimi vrstami projektov.

Organizatorji upajo, da bo posvetovanje pripomoglo k temu, da bodo predlagani projekti ustrezali kriterijem Evropske unije ter programu Phare Credo.

SLOVENSKI KULTURNI PRAZNIK

Ob 8. februarju, slovenskem kulturnem prazniku bo vrsta prireditev tudi v Porabju ter v drugih krajih, kjer živijo Slovenci na Madžarskem.

- Osrednja prireditev bo 8. februarja v Monostru v gledališki dvorani. Ob razstavi Vide Pfeifer Sajko, slikarke slovenskega rodu, bodo predstavili tudi učbenik za učenje slovenščine, ki ga je pripravil Francek Mukič. Program se bo končal s predstavo Gledališke družine Nindrik-Indrik. Letos bodo uprizorili veseloigro F. S. Finžgarja Kje je meja. Skupino je pripravil Milivoj M. Roš.

- 10. februarja bodo v Muzeju Savaria v Sombotelu odprli razstavo papirnatih cvetic, katere še vedno izdelujejo v Porabju. Razstavo je pripravila M. Kozar Mukič.

- 14. februarja bo gostoval v Budimpešti dramski igralec Evgen Car z monodramo Poredošvo Janoš. Prireditelj je Slovensko društvo v Budimpešti.

- 21. februarja bo v Monostru že tradicionalni slovenski ples.

- 22. februarja bo borovo gostüvanje v Andovcih in Sakalovcih.

Od Gorenjoga Senika do Odranec

... je nej daleč, sploj pa te nej, če leko prej Martinja potujemo. Na gnes je pa postalo že sploj skrajek. G. Senik je začno sodelovanje z Odranci.

Batrivno leko povejmo, ka bi nam tau že prva tū leko napamet prišlo. Depa kak segau mamō prajti, baukše je kesneje, liki nigdar nej.

G. seniški lūdam je ves Odranci dobro poznana. Dobro poznajo obadva gospauda Kozara, kak starejšoga tak mlajšoga. Lojze Kozar ml. so pa tak G. Seniki, kak cejlomi Porabji že dosta pomagali. Na G. Seniki so večkrat mešovali. Vsakši nji sploj poštuje, je razmej. Tau se lepau vidi pa čūti na jeziki tū. Kozarovi so iz Martinja, etak pa je nej žmetno vōzračunati, zakoj so do nas takši, da nam den od dneva pomagajo. Moram vas, dragi bralci, opominati na ednoga drugoga Kozara tū, na Cirila Kozara, ki je tejsne stike spostavo z našim mešanim pevskim zborom. Na gnes smo tak, ka nisterne programe – božične koncerte ali sveto mešo –

brez njega, brez Cirila, že ne moremo si zmisлити.

Pri tej stikaj je dosta pomagala Slovenska zveza. Na najvekšo veselje pa se je že med G. Senikom pa med Odranci tū nika začnilo. Nateltja, ka so na G. Seniki nej dugo nazaj sprejeli igralce iz Odranec, ki so nam zašpilali veseloigro. Na, tūj smo zvedli, kak so si Butalci kúpili pamet, kak je butalski policaj loviu razbojnika, kak je cerkev šla kouli pobožne ženske, kak so v Butalaj spouvali kōnje, kak so vred vzeli požrešnoga zavca. Na G. Seniki je v kulturnom daumi velka dvorana puna bila. Igra je bila v narečji, štero je skur takšo, kak naš dōmanji gezik. Etak je nej čūda, da smo se sploj veselo meli.

Kulturno društvo iz Odranec je nej dugo čakalo, pa so pozvali nazaj v Odrance G. Senik. Državna slovenska samouprava, g. seniški žūpan so sprejeli tau vabilo. Tak so se s seniškimi kulturnimi skupinami 18. januara napoliti v Odrance. Mešani pevski zbor, folklorna skupina pa

muzikanti smo eden lejpi den meli pri naši rojakaj.

Mešani pevski zbor je že v 10. vōri, pri svetoj meši, spejvo. Kak vsigdar, zdaj tū nas je na orglaj spremlo Ciril Kozar. V odranskoj cirkvi nauve orgle majo, cerkev je bila nabito puna, etak je pa bilau posebno doživetje spejvati.

Popodnevi v dvej vōri je pa že kulturni daum bio nabit z lūdami. Nej čūda, nej menkši človek, kak starejši gospaud Kozar so že v cirkvi vōoznanili pa pozvali lūdi na program.

Pevski zbor, folklora pa goslarge so vse od sebe dali. Mi smo tak čūtili, ka se je program vido lūdam. Odranci so nas sploj dobro držali, doma smo se čūtili pri nji. Vsakši je tak čūto, nika se je začnilo. Če je tau sodelovanje med Odranci in G. Senikom, te smo nej zaman bili pri nji. Edna ženska iz Odranec so mi etak prajli, da je programi konec bio: "No, zdaj mo pa kumaj čakali, ka znauvič pridete k nam." Te pa na svidenje na Seniki pa v Odrancaj!

I. Barber

Prvič v Odrancaj

18. januara smo se rano zbūdili, steri smo bili povabljeni v Odrance k sveti meši v desetoj vōri. Po pravici bi mogli od doma titi v pau osmoj, zmejs je pa bila nikša napaka, avtobus je eno vōro zamūdo. Meli smo pa dobroga šofera pa žūpana, šteriva sta reševala zamūdo na pauti pa na meji tō, zato ka se je nam vsakša minuta štejala. Naša zborovodkinja Marika je samo minute štejala, kelko se mamō, gda bodo vkūp ozvonili. Na božo srečo je nej bilou velkoga prometa (forгалom), etak smo se pa tri minute pred deseto stavili pri cerkvi v Odrancaj. Leko povejmo, da smo se pokloniti nej meli cajta, "Naš Ciril" in gospaud župnik Kozar ml. sta nas že čakala, par reči smo si zgučali, pa hajdi v cerkev. Cerkev je nabito puna bila, farniki so nas z lejpo pesmijo sprejeli. Naš orgonist Ciril je že sejdo pred orglami in začno igrati kak vsigdar. Te orgle majo čudoviti glas, smo mislili, ka smo že v nebesaj, na vse naše težave med pautjov smo pozabili.

Začnila se je sveta meša, mi smo pa spejvali Zvonovi zvonijo. Sveto mešo so g. Lojze Kozar st. meli. Na začetki so nas lepou not pokazali, odkec smo. Povedali so, ka je njina rodna ves, Martinje, nekđaj k gornjiseniški fari slišila. Tak bi leko povedala, da so g. Kozar naš faran, ka so nji v naši stari cerkvi okrstili. Pridigo so mlajši župnik meli. Ta sveta meša nam je v velko čest, zato ka tou se je prvič zgodilo z nami, ka smo leko pri sveti meši v Sloveniji spejvali. Naš MePZ Avgust Pavel bo tau leto 60 lejt star, pa prvič smo leko v matični domovini sodelovali pri sveti meši. To veselje ne more tapovedati, mislim, ka se je vidlo na naši obrazaj. Dosti nastopov smo meli že po Sloveniji, samo še pri sveti meši nej. Zato smo ponosni in veseli, ka so nam tou vabilo poslali odranski župnik. Najlepša hvala.

Cerkev je velka pa moderna, čūtili smo, da so nas verniki z radostjo poslušali in z velkim ploskanjom to potrdili. Na konci svete meše smo obiskali jaslice, stere so izvūnredno lepou okrašene in čudovite, kak če bi žive bile. Župnik so nam povedali, kak se je zidala cerkev, pa kakšo velko nesrečo so meli, da so delali kupolo, ka se je 8 lūdi bujlo. Za dar smo dobili knjigo 8 src. Šli smo v sobo za verouk, gde so nas pogostili.

Lejpa velka ves so Odranci, skurok 1800 lūdi majo, velke gazdije, čiste iže, vidi se, da so tū flajnsni lūdje doma. Rejsan je tak ravna ta ves, kak če bi po staoli se pelali. Bi leko spejvali, da "Tam dol na ravnom poli stoji stoji... ne bejli grad, nego Odranska ves."

V dvej vōri smo meli kulturni program. V dvorani nas je ogromno lūdi čakalo, od najmlajšega do najstarejšega so nas prišli gledat in poslušat. Irena Barber pa Alojz Hanžek sta notpokazala skupine, povedala naš program. Vsaka skupina je dobila velki aplavz, podje so še z vekšim veseljem zavriskali in spejvali. Bola težko je bilo tistomi pari, šteri spejva pri zbori in pleše pri folklori tō, dapa z veselim srcem smo "delali".

Rada bi se za(h)valila v imeni folklorne skupine, muzikantov in MePZ Avgust Pavel. (H)vala Odrančani, lepou je bilou z Vami. Lepa (h)vala sem tistim, ki ste nas povabili in omogočili našo paut. Upajmo, da se tou srečanje še dostakrat ponovi ali pri nas na Seniki ali onkraj meje. Pa samo eške telko. Za drgouč mo švicarsko uro meli, tista de bola točna, tak ka gvūšno ne zamidimo.

Vera Gašpar
članica pevskoga zbora

Pismo iz Sobote

PRI NAS DOMA

Moja tašča Regina, trno čedna ženska, me je eto, nej dugo nazaj, pitala, zakoj nika več ne pišem od nje v tom mojom pismi iz Sobote. Rejsan sam že neka časa vido, kak naskrivma gledja v tou naše Porabje, v te naše novine. Bole je gledala, bole njoj je nous dukši gračūvo. Nejsan vedo zakoj, zato ka sam si sigdar brodo, ka se tou njoj ne vidi, ka vsefele od nje nut pišem. Dapa, zdaj sam gvūšen, ka se njoj tou vidi in ka je sploj nej čemerasta zavolo toga. Ranč načik, vesela je, če leko kaj od sebe prešte v tej našij novinaj. Nous pa se njoj je gora postavo zavolo toga, ka sam od nje že tak dugo nika nej napiso.

Te zdaj tak tou nase gemlem pa cejlo tou pisanje nemo o drugom brodo, kak od svoje tašče Regine, trnok čedne ženske. Moram praviti, ka se ške eden mejsec v tom leti nej kouli prišo pa se je že telko zgodilo v naši kuči, ka bi nej bilou za edno pismo, bilou bi za cejlo knjigo. Začalo pa se je že včas po tistom, kak so vōre scingale pounouč in nam povedale, ka smo stoupili v nouvo leto. Najprle sam mislo, ka slabo čūjem ali pa sam že tak oumani od pijače. Rejsan, neje ške minola minuta, že je na dveraj stau takši batriven možakar in se nam predstavo. Pravzaprav, predstavila nam ga je moja tašča Regina, trno čedna ženska. Prej ka njemi je ime Fredi in ka de se v tom leti un preselo es k nam, ka je prej un njeni nouvi moški. Vej pa ge razmem, ka vdovicam žitek ne mine, gda njim mouž mрге. Pa Regina je ške takša fejštna ženska, dapa, ranč v prvi minutaj toga leta nam je v kučo pripelala nouvoga človeka, tou je biu rejsan šok. Vej je tou moja tašča Regina, trno čedna ženska, brž vpamet zejla in nam vsem zaprla lampe, tak je prajla:

- V nouvom leti trbej obrniti nouvo stran življenja.

Tak smo jo te oprli mi vsi in nej samo una. Tej možakar, Fredi sigdar vnoči odi v slūžbo in te podne spi. Če si steri od nas samo malo bole naglas brodi, že naša Regina s prstom na lampaj lejče po kuči in nam sijka pssssst. Gda pa tej naš Fredi ne spi, te njemi pa moja tašča Regina, trno čedna ženska, kūja in kūja in dvori in dvori. Lübezen dé skouzi želoudec, nam zdaj tumači vsikši den.

Eno tri dni nazaj je skur cejli gvant odnesla na rdeči križ in s Fredijom sta se odpelala v Austrijo. Nazaj sta prišla s cejlom kúpom nouvih cot. Vcejlak na nouvo sta se vōoblekla in zdaj ojdita kouli kak dva mladiva kokouta, pravzaprav kak kokout in kokous.

Ka vse po vesi gučijo, vam ranč vō ne ovadim, me ne briga. Nika pa je pri vsem tom, ka me trno matra. Moja tašča Regina, trno čedna ženska, ne more kre sebe meti moškoga, ka bi piu, bar nej tak pred njoj. Vpamet pa sam vzeu, ka mi nikak pije mojo palinko. Glij gnes sam nut v glaž s palinko nalejgo malo tistoga olija, ka človeka drislavoga napravi. Zdaj samo čakam, gda de naš Fredi leto tanta prouti WC-ji.

MIKI

CICIBAN, PIL, GEA in še kaj

Ministrstvo Republike Slovenije za šolstvo in šport, poleg številnih učbenikov, strokovnih priročnikov za učitelje, slovarjev, enciklopedij, poljudnoznanstvene literature in še mnogo drugega, porabskim narodnostnim šolam finančno pokriva naročnino na nekatere zanimive otroške ter mladinske revije in časopise. Če ste kdaj pogledali v vaših šolskih knjižnicah polico s periodičnim tiskom - revijami in časopisi, ste lahko odkrili vablivo pisane slovenske revije in časopise, Ciciban, Pil, Geo, pa še kaj bi se našlo. Od letošnjega šolskega leta je teh izvodov še več, učitelji pa lahko sežejo po pedagoškem strokovno-informativnem časniku Šolski razgledi ter reviji Slovenščina v šoli. Še večja izbira slovenske periodike pa je v Mestni knjižnici v Monoštru, kjer dobite takorekoč vse pomembne slovenske revije in časopise; za to pa skrbi Pokrajinska in študijska knjižnica iz Murske Sobote.

Ciciban je namenjen mlajšim otrokom, od vrta do 4. ali 5. razreda, pa tudi starejši se lahko iz njega naučite marsikaj novega in zanimivega. Izhaja enkrat mesečno. Že naslovnica nas razvedri in pritegne našo pozornost; kar ne moremo se načuditi, koliko zanimivih zgodbic, pesmic, križank, ilustracij in še česa najdemo v vsaki številki. Avtorji omenjenih del so najboljši slovenski ustvarjalci otroške literature; *Ciciban* ima večkrat tudi bogato prilogo, slovenska pevka Romana Kranjčan pa vam vsak mesec podari novo pesmico, ki se jo lahko naučite pri glasbenem pouku. *Ciciban* je lahko zelo dober pripomoček za popestritev pouka slovenskega jezika, ob njem boste uživali vsi, učenci in učitelji.

Mladim raziskovalcem v višjih razredih osnovne šole, kot tudi dijakom srednjih šol in učiteljem, pa je namenjena poljudnoznanstvena revija *GEA*, ki prav tako izhaja enkrat mesečno. Na zanimiv in poučen način, ob bogatem slikovnem in fotografskem gradivu, nas seznanja z neštetimi zanimivostmi iz sveta narave in številnih drugih znanstvenih področij (zgo-

dovine, tehnike, astronomije, antropologije,...). Tudi o življenju v Sloveniji zvmemo marsikaj, zato le skrbno preberimo vsako številko te zanimive revije, neizčrpne zakladnice zanimivosti.

PIL - Pisani list - je bil nekoč Pionirski list. Že takrat je ta zanimiv tednik užival med osnovnošolci izjemno priljubljenost. Tudi danes je to njihov pravi časopis, saj ga soustvarjajo skupaj z uredništvom osnovnošolci iz vse Slovenije. Je poučen in zabaven, bralce pa vabi k sodelovanju v Veseli šoli in drugih tekmovanjih, ki jih organizira kar nekaj. Dobro sodeluje tudi z mladinskimi oddajami RTV Slovenija, v njem pa najdemo nešteto aktualnih prispevkov, ki zanimajo mlade, npr. glasba, šport, sodobne znanosti in še kaj. Svoje strani imajo tudi mladi dopisniki, teto Justa se lahko povpraša za različne nasvete, predstavljene so zanimive knjige, šole, izvenšolske dejavnosti, ljubitelje glasbenih skupin pa razveseljujejo posterji. *PIL* prinaša tudi različne priloge, ki jih ustvarijo učenci raznih šol ali priloge z zanimivo poljudno tematiko. Tu so še križanke, zanimivosti o filmih, knjigah, horoskop, zdravnikovi nasveti, moda in še bi lahko naštevati. *PIL* je z vsako številko bliže tistim, katerim je namenjen - mulcem in smrkcljam, če bi se izrazili "po pilovsko". Zato brž v knjižnico po najnovejšo številko Pila!

In za konec - vzorec iz 18. številke Pila, zanimiv zapis z

naslovom **Prepih v možganih**: "Se vam je kdaj zgodilo, da ste doma znali vse, v šoli pa se pri spraševanju niste mogli spomniti tega ali onega? Imeli ste sicer na koncu jezika, vendar s tem niste prepričali učiteljev. Doma ste staršem povedali za slabo oceno, oni pa so se čudili: "Saj si doma vse znal." Zakaj se take stvari rade dogajajo in kako se jim izognemo?"

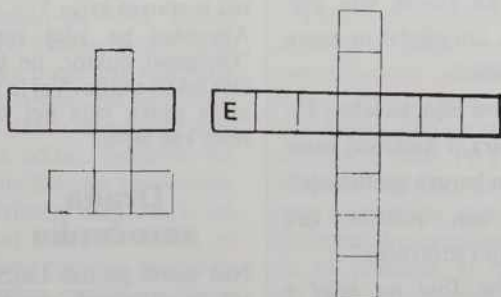
Res je, da lahko doma vse znamo, naslednji dan v šoli pa znamo le še kaj malega. Odpove namreč naš spomin. Ko se prvič naučimo oz. osvojimo neko snov, lahko ta hitro spolzi iz glave. Če hočemo, da se ta snov za dolgo usidra v naš spomin, je potrebno "nadučenje", ki bi mu po domače lahko rekli kar guljenje. Tudi ko snov že znamo, je potrebno ponavljanje oz. utrjevanje. Ko so nekega učitelja zgodovine vprašali o skrivnosti njegovega čudežnega spomina, jim ni nič kaj skrivnostno odgovoril: "Jaz vse svoje življenje znanje približno vsaki dve leti ponovim." Magična formula za čudežni spomin je torej ponavljanje.

Ko se boste pripravljali na kontrolke in oblikovali učni načrt, predvidite dovolj časa tudi za ponavljanje. Če bo vaše znanje utrjeno, vam tudi nekaj treme pred učiteljem ne bo odvzelo besed z jezika."

Dragi učitelji in učenci, obilo užitek ob zanimivem branju slovenskih revij vam želim!

Valerija

Slovenski pripovednik, naravoslovec in njegova dela:

INFORMACIJA

o pogojih dodiplomskega študija in o pridobitvi štipendije v Republiki Sloveniji v študijskem letu 1998/99
(Za kandidate iz zamejstva brez slovenskega državljanstva)

Ministrstvo RS za šolstvo in šport že od leta 1976 dalje štipendira študente slovenskega porekla iz zamejstva in potomce slovenskih izseljencev. Štipendije so namenjene predvsem študiju na akademijah, fakultetah in visokih strokovnih šolah, omogoča pa še tudi štipendiranje na nivoju srednjih šol, seveda v R Sloveniji.

V študijskem letu 97/98 štipendiramo 41 študentov s Tržaškega, 11 z Goriškega, 7 iz *Porabja na Madžarskem*, 5 s Koroškega in 7 iz Istre z Reko.

Kandidati iz *Porabja* imajo na podlagi Sporazuma o sodelovanju na področju kulture, izobraževanja in znanosti med Vlado R Slovenije in Vlado R Madžarske:

- pravico do enoletne priprave na študij (izboljšanje znanja slovenskega je-

zika z izpitom za možnost vpisa na redni dodiplomski študij);

- pravico do študija slovenskega jezika na Pedagoški fakulteti v Mariboru (Sporazum med Pedagoško fakulteto Univerze v Mariboru in Visokih strokovnih šolah, omogoča pa še tudi štipendiranje na nivoju srednjih šol, seveda v R Sloveniji);
- pravico do 5 štipendij za srednješolsko izobraževanje (za obdobje do dokončanja šolanja na srednji stopnji).

Kandidati lahko vsa dodatna pojasnila v zvezi z zgoraj navedenim dobijo v *Službi za mednarodno sodelovanje Ministrstva za šolstvo in šport*, Ul. Stare pravde 6, 1000 Ljubljana (tel.: 61-13-23-225 ali 322-776, g. Roman M. Gruden), na *Zvezi Slovencev na Madžarskem* Deák Ferenc ulica 17, 9970 Monošter/Szentgottárd (tel.: 94/380-208, gosp. Valerija Perger).

ZIMA

Zima je eden izmed štirih letnih časov, njeni meseci so december, januar in februar. Pozimi pada sneg in je mrzlo, zato moramo obleči toplejše obleke in bunde. V hišah je potrebno kuriti.

Pozimi vse počiva. Narava in živali spijo. Tudi ljudje nimajo toliko dela zunaj na poljih. Bolj so v hišah, kjer kurijo, da bi jim bilo toplo. Narava je vsa pokrita z belim snegom. Tudi živali zebe. So ptice kot na primer lastovka, štorclja, divja gos, ki v jeseni odletijo v južne, toplejše kraje. To so ptice selivke. So pa ptice kot vrana, žolna, sraka, sinica, ki pozimi ostanejo pri nas. Za njih moramo skrbeti mi ljudje, ker zaradi snega ne najdejo hrane. Medved prespi zimo v svojem brlogu. Tudi druge živali si težko najdejo hrano v gozdu. Zime se veselijo otroci, ker se lahko kepajo, se sankajo, se drsajo na ledu ali pa delajo snežne može.

Pozimi so tudi prazniki. Največ jih je v decembru. 6. decembra je Miklavž. 24. je sveta noč. To je največji in najlepši družinski praznik. Okrasimo božično jelko in drug drugega obdarimo. 25. decembra je božič. Potem na koncu meseca je silvestrovo. Prvega januarja je novo leto. Med prazniki so v šolah počitnice.

Meni je všeč zima, ker je narava lepa.

Viktorija Hanžek
OŠ G. Senik

Borovo gostüvanje

Tü je fašenek, cajt za tau, če v vesi nej bilau gostüvanja, mladi pari baur vlečejo. Tau je edna stara šega. Cejlak do sedemdeseti lejt so tau držali, po tistim vse enjalo. 1994. leta so Andovčanari znauva naprej vzeli tau staro šego pa so borovo gostüvanje držali. Slovenčardje so vidli, kak se je dobro posrečilo pa za tri lejta so oni tü držali borovo gostüvanje. Zdaj, kak vögleda, znauva do v Andovca vlekli baur. Gor smo poiskali *Zetjino-ga Tonina* iz Andovec (zdaj živi v Varaši) naj nam tapuvej, kakšne spomine ma na tau šego.

"V šesti klas sam odo, gda je pri nas v Andovcaj šestdesetšestoga leta borovo gostüvanje bilau. Sploj dobro se je posrečilo. Od tistoga mau sam nej vido tašo borovo gostüvanje. Dosta maškare so meli pa vse tiste stare, indašnje. Nej kak lani v Varaši. Tisti

so že tak vögledali kak en cirkus. Dja sam te "Ludas Matyi" bijo."

Dosta lüstva bilau?

"Sploj dosta. Vejn kakši dvajsti parov je vleklo baur."

V enoj maloj vesi kak so Andovci, kak je bilau telko lüstva?

"Ka dja vejim? Andovčanarom so pri borovom gostüvanji vsikdar Otkauvčanardje pomagali. Brezi tauga bi samo iz vesi malo lüstva bilau."

Velki baur ste vlekli?

"Tau vejš. Tak velki bijo, ka nejsmo se mogli z njim obarnauti. Zdaj že ne vejim, če so ga prejkvrezali ali so kaule znak vlekli na zadnji tau baura."

Kak se ti je vidlo devetdesetštrtoga leta borovo gostüvanje?

"Vidlo se mi je. Najbole zato, ka taša mala ves kak Andovci je tau staro šego, borovo gostüvanje, v Porabje po dugi lejtaj najprvin

organizirala. Malo je mizlo bilau, dapa zato ta-valalo. Dja sam tam barbejr bijo. Več kak stau lüdi sam zavračo."

Ka misliš, dobro je tau, ka je ta šega nazaj prišla?

"Dobro. Zato ka te človek za tisti den malo bridje pozabi. Malo se nauro redi pa se dobro pozna (počuti). Od drugoga kraja pa zatok, ka lüstvo malo vküp pride. Nej samo tisti, steri še zdaj v Andovcaj živijo, liki tisti tü, steri so se že več lejta odselili. Dja tü v Varaša živem, dapa itak se za Andovčanara držim. Tau, ka človek tam gorzraso, tau nigdar ne more pozabiti."

Tak sem čüjo, ka letos, 22. februara, v Andovcaj znauva bau borovo gostüvanje?

"Že sam pozvan kak barbejr (zdravnik)." (*Zetjini Toni na kejpi v Objektivu.*)

K.H.

NIKA ZA SMEJ

Delaven človek

Naš Joži je etognauk domau prišo iz dela pa ma žena Magdalena etak pravi: "Gde si pa tak dugo odo?"

"Kaj ne morem za tau," pravi Joži. "Gnes sam dosta bola globko spau, kak gdakoli."

Starost

Naš Abraham je že nej mladi, vse ga že mantra. Etognauk je k doktoru üšo pa se je etak taužo: "Gospaud doktor, na pravo vüjo sploj slabo čüjem. Nika mi pomagajte." Doktor pa: "Dosta vam ne morem pomočti. Vejte, tau je starost kriva." Abraham pa zdaj etak: "Gospaud doktor, ne gučite takšo norijo. Vej je pa moja prava vüja nej starjša kak lejva."

Draga zaročenka

Naš Karči pa naš Lujzek sta se etognauk srečala. Karčina je malo špajсно bilau, ka je Lujzek sam odo po Varaša, zatok ka toga reda je napona z njim

bila njegva zaročenka, Eržika. Karči etak pita Lujzeka: "Gde pa maš tvojo Eržiko?" Lujzek pa: "Tam sam go njau. S takšov ženskov človek ne more življenje začniti, štera si za 20 gezero forintov da gvant zašiti na Silvestrovo."

"No, pa te s kom zdaj odiš," pita Karči.

"Zdaj sam se k tistoj sobolici (šivilji) spravo, stera je te dragi gvant šivala," pravi Lujzek.

I. B.

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtrek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov uredništva: H-9970
Moašter, Deák Ferenc út 17,
p.p. 77, tel.: 94/380-767

Tisk:
SOLIDARNOST D.D.
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Po mnenju Ministrstva za kulturo št. 415-715/93 mb z dne 3.11.1993, se časopis PORABJE uvršča med proizvode, od katerih se plačuje davek od prometa proizvodov po 13. točki tarife 3. zakona o prometnem davku (Ur. list RS, št. 4/92).
ISSN 12187062

Časopis izhaja z denarno pomočjo Javnega sklada za narodne in etnične manjšine.